

Anmälan mot Hallands sjukhus inom Region Halland, om att uppgifter om en donator inte hade journalförts

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 17 oktober 2018 framförde E.P. klagomål mot Hallands sjukhus och anförde i huvudsak följande:

När hon gick i nionde klass fick hon reda på att hennes pappa inte är hennes biologiska pappa och att hon avlats genom insemination. Eftersom hon enligt lag har rätt att få ta del av de uppgifter om givaren som antecknats i sjukhusets särskilda journal när hon har uppnått tillräcklig mognad, tog hon i januari 2018 kontakt med Hallands sjukhus. Sjukhuset uppgav dock att de aktuella uppgifterna inte fanns. Hon fick därefter hjälp av socialförvaltningen att begära ut uppgifterna. Även till socialförvaltningen uppgav dock sjukhuset att uppgifterna inte fanns. Hon anser att sjukhuset brutit mot lagen som inte har förvarat uppgifterna. Det hela har orsakat henne mycket psykiskt lidande då hon saknar information om sina rötter.

Utredning

Anmälan remitterades till Regionstyrelsen inom Region Halland. Regionstyrelsen genom ordföranden och tf. regiondirektören, anförde följande:

Driftnämndens Hallands sjukhus underlag

Driftnämnden Hallands sjukhus har inför Regionstyrelsens yttrande inkommit med följande underlag:

Regionstyrelsen har uppmanats att yttra sig över en anmälan till justitieombudsmannen (RS dnr 181 156). Regionstyrelsens arbetsutskott har beslutat att översända begäran om yttrandet till Driftnämnden Hallands sjukhus för att få underlag till Region Hallands svar.

Bakgrund

Ärendet handlar om begäran om utlämnande av uppgifter i särskild patientjournal som härrör till ett barn fött 1986 som blev till genom insemination med donerad sperma, vid Länsjukhuset i Halmstad. Av 6 kap. 5 § lag (2006:351) om genetisk integritet mm framgår enligt lydelse till och med 2018-12-31: "Den som har avlats genom insemination med spermier från en man som kvinnan inte är gift med eller sambo med har, om han eller hon uppnått

tillräcklig mognad, rätt att ta del av de uppgifter om givaren som antecknats i sjukhusets särskilda journal.»

Förvaltningschefen Hallands sjukhus har på delegation från Driftnämnden Hallands sjukhus avslagit en sådan begäran om utlämnande av uppgifter. Skälet är att Driftnämnden Hallands sjukhus inte kunnat återfinna den handling där de efterfrågade uppgifterna förekommer och driftnämnden konstaterar därför att handlingen inte finns förvarad hos nämnden. Beslutet om att avslå begäran överklagades och kammarrättens dom blev att avslå överklagandet. Högsta förvaltningsdomstolen har sedan beslutat att avvisa yrkande om skadestånd och inte meddela prövningstillstånd. Kammarrättens avgörande står därmed fast. Handlingar i ärendet bifogas.

Redogörelse

Inseminationsbehandlingar skedde vid sjukhuset i Halmstad fram till år 1997, både med makes/sambos sperma och med externa givare. Idag görs den här typen av behandlingar endast på universitetssjukhus eller privata specialistkliniker. Lagen föreskriver att register med uppgifter ska förvaras i "särskild journal". Detta finns i en pärm på sjukhuset som förvaras i ett kassaskåp med en lista på de barn som blivit till genom extern givare där det anges en kod för respektive givare. Varje patient/kvinna genererar ett registerkort. Sedan finns det en kodnyckel där man kan hitta givarens personuppgifter.

Det är oklart varför uppgifterna saknas. Antingen har det missats i dokumentationen eller så har registerkortet av någon anledning kommit bort. År 1985 ändrades lagstiftningen så att barn till externa donatorer har rätt att i vuxen ålder ta reda på vem som är deras biologiska far. Lagstiftningen gäller inte de fall där sperman donerats innan lagen trädde i kraft. Det finns alltså en teoretisk möjlighet att givaren donerade sin sperma innan den nya lagen trädde i kraft. Reglerna kring insemination och när det gäller dokumentation har skärpts påtagligt sedan 80-talet.

Berörd befattningshavare är verksamhetschefen vid Kvinnokliniken Hallands sjukhus som har medverkat vid framtagandet av detta underlag och står bakom dess innehåll. Verksamhetschefen framhåller att man letat efter handlingarna vid flera tillfällen och på alla tänkbara platser. Man har inte någon förklaring till varför handlingarna saknas, bland annat på grund av att ingen av de idag anställda arbetade under den aktuella tiden. Verksamhetschefen har varit i kontakt med både kvinnan och hennes mor och beklagat att det inte finns några uppgifter att lämna ut.

Rättslig reglering

I Sverige saknades fram till den 1 mars 1985 helt lagreglering kring insemination då lag (1984:1140) om insemination trädde i kraft. Den 1 juli 2006 upphävdes nämnda lag, varvid lag (2006:351) om genetisk integritet m.m. trädde i kraft.

I nämnda lagar återfinns bestämmelser om skyldighet att anteckna uppgifter om den person som lämnat sperma för insemination, donatorn, samt om rätten till information om donatorn för den person som har avlats genom insemination. Nämnda frågor har därvid reglerats på ett likartat sätt i 3 och 4 §§ lagen (1984:1140) om insemination respektive 6 kap. 4 och 5 §§ lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. (sistnämnda bestämmelser har ändrad lydelse fr.o.m. 2019-01-01).

Av övergångsbestämmelserna till nämnda lagar framgår att vad som däri föreskrivs angående rätten till information i nyss angivna bestämmelser inte ska gälla i fall då donatorn har lämnat sperman före den 1 mars 1985.

Regionstyrelsens bedömning

Av den utredning som har vidtagits till följd av den nu aktuella anmälan, är det inte möjligt att avgöra huruvida de efterfrågade uppgifterna omfattas av ovanstående lagkrav eftersom det inte går att fastställa om den aktuella donationen ägde rum före den 1 mars 1985 eller ej.

Vid de rättsliga prövningar som förevarit angående begäran att ta del av allmän handling med anknytning till den nu aktuella anmälan har bl.a. konstaterats att det inte förvaras några handlingar vid Hallands sjukhus som innehåller efterfrågade uppgifter (se Driftnämndens Hallands sjukhus beslut 2018-05-14, dnr DNHS 180133-2, Kammarrättens i Göteborg dom 2018-08-24 i mål nr 2619-18 samt Högsta förvaltningsdomstolens beslut 2018-10-05 i mål nr 5139-18). Därmed kan det inte uteslutas att det saknades lagkrav på att dokumentera de efterfrågade uppgifterna vid det aktuella donationstillfället.

Sammanfattningsvis kan det, enligt Regionstyrelsens mening, inte uteslutas att donatorn i detta fall lämnade sperman före den 1 mars 1985, varvid det inte fanns något krav i lag om att dokumentera uppgift om donatorn.

Utöver vad som ovan anförs återopas i tillämpliga delar Driftnämndens Hallands sjukhus redogörelse.

Mot bakgrund av att den aktuella verksamheten sedan 1996 inte bedrivs i Region Hallands regi saknas skäl att vidta åtgärder med anledning av vad som anförs i den förevarande anmälan.

E.P. kommenterade yttrandet.

Bedömning

Lagen (1984:1140) om insemination gällde under perioden den 1 mars 1985–1 juli 2006. Den 1 juli 2006 infördes lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. Av 6 kap. 4 § i den sistnämnda lagen framgår att uppgifter om en donator ska antecknas i en särskild journal och att journalen ska bevaras i minst 70 år (motsvarande bestämmelse fanns i 3 § tredje stycket i 1984 års lag). Enligt 6 kap. 5 § i 2006 års lag har den som har avlats genom insemination, om han eller hon har uppnått tillräcklig mognad, rätt att ta del av de uppgifter om givaren som antecknats i sjukhusets särskilda journal. I 6 kap 5 b § samma lag finns regler om att socialnämnden är skyldig att på begäran av någon som har anledning att anta att han eller hon avlats genom insemination, hjälpa denne att ta reda på om det finns några uppgifter antecknade i en särskild journal (6 kap. 5 och 5 b §§ motsvarades av 4 § i 1984 års lag).

Genom utredningen har sammanfattningsvis följande framkommit: E.P., som har tillkommit genom insemination, begärde hos Hallands sjukhus att få reda på vem som är donator. Driftnämnden vid Hallands sjukhus uppgav i ett beslut den 14 maj 2018 att man trots omfattande eftersökningar inte hade kunnat återfinna den handling där de efterfrågade uppgifterna förekommer och avslog därför E.P:s begäran. E.P. överklagade beslutet till Kammarrätten i Göteborg som inte gjorde någon annan bedömning än Driftnämnden, och därefter till Högsta förvaltningsdomstolen som inte meddelade prövningstillstånd.

Jag har förståelse för att de efterfrågade uppgifterna är av stor vikt för E.P. och beklagar att de inte finns att tillgå. Regionstyrelsen har emellertid i yttrandet till JO anfört att det inte har gått att fastställa om donationen skedde före eller efter

den 1 mars 1985, då kravet på att uppgifter om att givaren ska journalföras infördes. Jag bedömer inte att ytterligare utredning skulle leda till något annat resultat. Mot den bakgrunden finns det inte skäl att rikta kritik mot Hallands sjukhus för handläggningen av ärendet.

Ärendet avslutas.

Elisabeth Rynning

Madeleine Arpegård

Byråchefen Dan Johansson har deltagit i beredningen av ärendet.

Sändlista

E.P.

Regionstyrelsen, Region Halland (RS181156)